

سلامت و رفاه

فهرست مطالب

عنوان

۱- چکیده

۲- مقدمه

فصل اول: توصیف و کلیات

۱-۱- توصیف موقعیت آموزشی

۱-۲- توصیف روایت تدریس معلم

۱-۳- بیان مساله

فصل دوم: مبانی نظری و پیشینه پژوهش

دانش پشتیبان

فصل سوم: راه حل اجرایی عملی

ارائه راهکارها

نتیجه گیری

منابع و ماخذ

چگونه توانستیم از افت درس املایی یکی از دانش آموزان جلوگیری نماییم؟

چکیده:

آموزش پژوهشی مجموعه ای از تلاش ها است که پژوهشگر در مسیر تحقیق مورد استفاده قرار می دهد آنچه در آموزش پژوهی مهم است تغییر می باشد هدف این است که بهبود در عمل رخ دهد. پژوهش مورد نظر به حل مشکلات املایی دانش آموزان به ویژه در مورد دانش آموز مورد نظر می پردازد. در این پژوهش پس از انتخاب مشکل به مشاهده دانش آموز و رفتار او و با مصاحبه و پرسشنامه به جمع آوری اطلاعات پرداخته و با استفاده از روشها و متون گردآوری اطلاعات، شواهد و مستندات را تهیه و تحلیل نمودم و معلوم شد این مشکل برای دانش آموز امیررضا دانش آموز سال پنجم دبستان وجود دارد که الحمدلله با صحبتی که با والدین و مدیر مدرسه نمودم سعی کردم بهترین راه حل ها را انتخاب و به ترتیب اولویت و اعتبار بخشی نمودم. در نتیجه در اثر توجه بیشتر و ارائه تکالیف متعدد؛ اعتماد به نفس او بالا رفت و اضطراب و ترس او از درس املاء برطرف شد. با توجه به اینکه این مشکل همیشه در بین دانش آموزان پایه ابتدایی وجود دارد امید است که همکاران ارجمند در برای رفع این مشکل توجه بیشتری را مبذول دارند.

کلید واژه: علم، آموزش، تدریس

مقدمه

نظر به اینکه درس املاء و به عبارت دیگر خواندن و نوشتن پایه ی کسب علم می باشد و دانش آموزی که در درس املاء ضعیف است عملاً در سایر دروس نیز حتی با وجود استعداد بالا قابلیت پیشرفت نخواهد داشت؛ زیرا دانش آموزی که نتواند به سوالات سایر دروس به درستی پاسخ دهد و یا حتی سوالات را تشخیص دهد. در همه دروس دچار ضعف خواهد شد. به همین دلیل تصمیم گرفتم برای انجام پژوهش خود وضعیت یکی از دانش آموزان خودم را که دچار مشکل بود به نام امیررضا را مورد بررسی قرار دهم. اقدامات صورت گرفته که باعث رفع مشکل امیررضا شد در ادامه درج شده است. در اینجا لازم است از همکاران محترم خود که مرا در انجام پژوهش یاری نموده اند تقدیر و تشکر نمایم. همچنین از مدیریت محترم نیز برای یاری و کمک در انجام پژوهش تقدیر می نمایم.

کنفرانس ملی مطالعات کاربردی در فرایندهای تعلیم و تربیت

National Conference on Applied Studies in Education Processes

وزارت آموزش و پرورش
انبارداری آموزش و پرورش استان هرمزگان
معاونت آموزش و پرورش شهرستان میناب

موسسه علمی آموزشی پژوهشی
آزمایشی ننگر
شماره ملی: ۱۳۰۱۵۰۲۳۳۰

دانشگاه هرمزگان
Hormozgan University

-وضعیت آموزشی مدرسه

یک مدرسه ابتدایی است که از تمام پایه ها حضور دارد (اول تا ششم) که از طرف بنیاد برکت ساخته شده است این مدرسه یک مدیر مستقل با ۱۶۰ نفر دانش آموز و ۹ کلاس درس دو معاون و یک آبدارخانه و ۸ نفر معلم و که بنده هم در پایه اول دبستان با ۲۰ نفر دانش آموز مشغول خدمت هستم. این مدرسه از لحاظ مادی و بهداشت محیط و امکانات آموزشی وضعیت نسبتا خوبی برخوردار است اکثر مردمان این روستا به شغل کشاورزی مشغول هستند که آموزش را خیلی جدی نمی گیرند که مدیر مدرسه برای سوق دادن آنها به سمت آموزش خیلی زحمت می کشد و ما معلمان در این منطقه از راه محبت کردن به دانش آموزان آنها را تشویق به درس خواندن می کنیم. در این مدرسه اینترنت خیلی ضعیف است که برای مدرسه و معلم مشکلاتی به وجود می آورد.

-توصیف تدریس معلم

برای حل مشکل ابتدا امیررضا را مدتی در هنگام نوشتن درس املاء بطور خاص زیر نظر گرفتم و متوجه شدم که در هنگام نوشتن املاء یک حالت اضطرابی دارد که در پاسخگویی به دروس دیگر چنین حالتی در او وجود نداشت. برای ادامه بررسی ها به سراغ پرونده تحصیلی او رفتم و دفتر املاء او را بررسی کردم و به نتایج خوبی نیز رسیدم اینکه بیشتر اشکالات املائی او در تشخیص صداهایی است که چند شکل مختلف دارند. با بررسی های به عمل آمده متوجه شدم که یک فرزند نوزاد دختر به تازگی به جمع خانواده ی آنها اضافه شده است. و والدین او از سطح سواد

کنفرانس ملی مطالعات کاربردی در فرایندهای تعلیم و تربیت

National Conference on Applied Studies in Education Processes

بالایی نیز برخوردار نبودند. همچنین کارنامه های سال تحصیلی قبل او را بررسی کردم و متوجه شدم که از کلاس اول نمرات املایی او نسبت به درس های دیگر پایین تر است و لازم دانستم که از خود او نیز علت این مشکل را جویا شوم. امیررضا دلیلی برای این موضوع عنوان نکرد و فقط سکوت کرد و بس. وقتی سکوت او را دیدم خواهش کردم که فردا با مادرش به مدرسه بیاید فردای آن روز با مادرش صحبت کردم و علت این امر را جویا شدم و گفتم آیا تا به حال برای رفع این مشکل هم اقدامی انجام داده اید؟ او گفت از کلاس اول این مشکل را دارد و ما هر چه تلاش کرده ایم به نتیجه ای نرسیده ایم و در ادامه گفت او را مجبور می کنیم در خانه مشق زیاد بنویسد. هر شب به او املاء می گوئیم اما چه فایده تا حالا که تاثیری نداشته است. با او خداحافظی کردم و گفتم انشاءالله امسال با همکاری همدیگر تلاش می کنیم تا این مشکل برطرف شود.

چون از صحبت با اولیاء و خود دانش آموز به نتیجه ای نرسیدم و مصمم بودم که این مشکل را برطرف کنم پس در جلسه ی شورای معلمان مشکل را مطرح کردم و از همکاران کمک خواستم. مدیر گفت امیررضا از دو سال پیش به این مدرسه آمده ولی من هم که پرونده ی تحصیلی او را دیدم متوجه شدم که در درس املاء ضعیف است. معلم سال قبل او نیز گفت من هم با این مشکل مواجه بودم اما تلاش های من به نتیجه ای نرسید. از او خواهش کردم تا کارهایی را که برای رفع این مشکل انجام داده است را بیان کند.

- بیان مساله

از آنجایی که دیکته یکی از مهمترین مواد درسی دانش آموزان محسوب می شود. که آن نیز به علت مهم بودن مهارت های نوشتاری است، شاید بتوان دلیل این امر را در عینی بودن مهارتهای

کنفرانس ملی مطالعات کاربردی در فرایندهای تعلیم و تربیت

National Conference on Applied Studies in Education Processes

نوشتاری دانست که امکان تحلیل مشکلات کودک را فراهم می سازد. با توجه به اهمیت موضوع سعی کردم دقت و تعمق بیشتری در درس املاء دانش آموزان داشته باشم. بنابراین مشکل این دانش آموز فکرم را خیلی مشغول کرده است. از آنجایی که وظیفه شغلیم ایجاب می کرد سعی کردم برای حل این مشکل راه حلهایی پیدا کنم تا شاید بتوان با به کار گرفتن این شیوه ها به کودکانی که به علت ضعف در دیکته به آنها برچسب کم ذهنی، تنبلی، حواس پرتی، عقب مانده زده می شود کمک کرد. املاء کلمه ای عربی و دارای معانی گوناگون از قبیل: پر کردن، بر سر جمع سخن گفتن و تقدیر است. دیکته کلمه ای است فرانسوی به معنای مطلبی که کسی املاء بگوید و دیگری بنوسید. واژه ی دیکتاتور هم فرانسوی از همین کلمه است و به معنای فرمانروایی است که با قدرت و زور حکومت افکار و عقاید خود را بر جامعه تحمیل کند. منظور از اضطراب هیجان ناخوشایندی است که با اصطلاحاتی مانند «نگرانی»، «دلشوره»، «وحشت»، «ترس» بیان می شود. اضطراب سبب به هم ریختن تعادل موجود می گردد و چون فرد دائما به منظور برقراری تعادل کوشش می کند، می توان گفت اضطراب یک محرک بسیار قوی است که امکان دارد گاهی مفید و زمانی مضر باشد و این بستگی به درجه «ترس» و مقدار «خطری» دارد که متوجه فرد است اضطراب تنها زمانی نابهنجار محسوب می شود که در برابر موقعیت هایی رخ دهد که اکثر مردم به راحتی آنها را حل و فصل می کنند.

فصل دوم: مبانی نظری و پیشینه پژوهش

دانش پشتیبان

موسوی زنجانرودی (۱۳۷۸) نیز محبت و تشویق را در تعلیم و تربیت بسیار موثر می داند و عقیده دارد که: پایه ی حیات بشری بسته به محبت است، محبت به هر کسی کاری است به یاد ماندنی و فراموش ناشدنی. این محبت است که یک عمر، انسان را در حفاظت خود محکم و سالم نگه می دارد و سلامت حیات او را بیمه می کند و در سرنوشت او نقش مهمی را ایفا می کند و ریشه عمیق روانی و روحی دارد. محبت یک مسئله فطری است و بشر طالب آن است. او توقع دارد. توقع از پدر، مادر، مربیان، معلمین و دیگران که در حاشیه قرار دارند.

یکی از مباحث عمده در پژوهش پیرامون درس املاء، موضوع «علل غلط نویسی دانش آموزان در املاء» است که تاکنون تحقیقات بسیار در مورد آن صورت گرفته است. جعفریان یسار (۱۳۸۶) در این رابطه به دلایل زیر اشاره دارد:

۱. آسیب های زیستی یا ژنتیکی؛ مانند: آینه نویسی و وارونه نویسی

۲. نبود هماهنگی کامل بین مغز و چشم و دست

۳. وجود تفاوت بین زبان مادری و زبان نوشتاری

۴. آموزش ناکافی، نا صحیح و غیر روشمند

۵. نداشتن دقت و تمرکز دانش آموز در نوشتن و یادگیری مفهوم کلمات و ...

ایشان برخی از «راهبردهای افزایش مهارت نوشتن (یا درست نویسی)» را چنین بیان می کنند:

رونویسی دانش آموز از مطالبی که به آن ها علاقه دارد؛ خواندن برنامه ای و هدف دار؛ باز

نویسی با ایجاد تغییرات جزئی؛

کنفرانس ملی مطالعات کاربردی در فرایندهای تعلیم و تربیت

National Conference on Applied Studies in Education Processes

هم چنین برخی «راهبردهایی برای تقویت درست نویسی (هدف املاء)» که شامل: انجام تمرینات تقویت شنیداری و دیداری و بهره گیری از روش چند حسی است. نویسنده ی مقاله «روش آموزش و افزایش درست نویسی «فرنالد» را در تقویت املاى دانش آموزان موثر می داند.

پژوهش های بسیاری (برای مثال: بهروزیان، ۱۳۸۶؛ حسینی، ۱۳۸۷) در مورد رابطه میان بازی و تاثیر آن در یادگیری انجام شده است. که حداقل در یک زمینه، یافته مشابهی را تایید می کنند: تجارب یادگیری فعال در زبان آموزی، خواندن، نوشتن و تشخیص حروف، در کودکان بسیار موثر است؛ به گونه ای که یادگیری همراه با بازی و فعالیت، به مراتب سریع تر و بهتر از زمانی بوده است که به صورت غیرفعال به کودکان آموزش داده می شود؛ به خصوص اگر این فعالیت ها همراه با بازی های کنترل خویش همراه شوند.

در مقایسه با جعفریان یسار (۱۳۸۶)، علوی مقدم و علیزاده (۱۳۸۹) به یافته های جدیدتری در زمینه علل غلط نویسی دانش آموزان و راه حل آن دست یافته اند. همین طور در این پژوهش به ویژگی یک املاى مناسب اشاره شده که برخی از آن ها عبارتند از:

الف) وحدت موضوع بسیار موثر است و از املاى گسسته باید پرهیز کرد. به بیان دیگر ارتباط معنایی بین جمله ها و عبارات املا باید رعایت شود.

ب) ساختار داستانی و روانی می تواند بهترین املاها را بسازد. ساخت روایی متن. انگیزه ی پیگیری را در دانش آموز تقویت می کند. مثل گفتن یک قصه یا داستان در یک املاى تقریری.

فصل سوم: راه حل احرا عملی

راهکارهای اجرایی:

پس از جمع آوری راه حل های متفاوت از بین آنها چندین راه حل مناسب را انتخاب کرده و به اجرا در آوردم. در ابتدا سعی کردم هنگام گفتن املا هیچ لهجه ای نداشته باشم.

همچنین نامه هایی را که امیر رضا از طرف شنوایی سنجی و بینایی سنجی آورده بود را مورد بررسی قرار دادم در هیچ کدام از دو موارد فوق مشکلی وجود نداشت.

از امیر رضا خواستم اگر در منزل به رایانه دسترسی دارم هر شب متنی را انتخاب کرده و بدون غلط با حضور اولیای خود تایپ کند تا با استفاده از صفحه کلید حروف در ذهن او ماندگار شود همچنین در کلاس کلماتی را نوشته و صداهایی از آن کلمات را جای خالی گذاشتم و به او دادم تا کامل کند مثلا کلمه تعطیلات؛ تع...یلات

همچنین از او خواستم که در هنگام نوشتن کلمات به مفهوم آنها نیز توجه کرده ال از این طریق اشتباهات او به حداقل برسد و از او خواستم که از این به بعد تا مدتی املايش را خود با استفاده از کتاب تصحیح کند و چندین بار این کار در کلاس تکرار شد و فکر می کنم نتیجه خوبی نیز در بر داشت در هر جلسه تعدادی محدود از کلماتی را که اشتباه نوشته بود در دفتری یادداشت کرده و از او میخواستم تا با آن جمله بسازد و کلماتی را که در املا اشتباه می نوشت را به صورت صحیح در کیسه کاغذ نوشته و از او خواستم که با آن ها یک متن کوتاه در چند سطر بنویسد.

گاهی اوقات کلماتی را به او می دادم و از او می خواستم که هم خانواده های آن کلمات را برای تکلیف نوشته و به کلاس بیاورد و برای تشویق او به انجام این نوع تکالیف، آن ها را تا مدتی به دیوار کلاس نصب می کردم. از ولدین او می خواستم که در منزل تصاویری را به او نشان داده و بعد از مدت زمان کوتاهی

محتوای آن تصاویر را از او بپرسند تا از این طریق به حافظه ی دیداری او کمک شود و مدتی نیز برای ترغیب کردن او به انجام تکالیف متفاوت و علاقه مند شدن او به درس املا به جای نمره دادن به کلمات اشتباه به تعداد کلمات صحیح که نوشته بود نمره می دادم و ایت امر خود به یاد گیری بیشتر انجامید.

نتیجه گیری

پس از اجرای راه حل های ذکر شده شور و شوق عجیبی برای یادگیری در او مشاهده می شد و کسی که قبلا از ساعت درس املا فراری بود حالا مشتاقانه منتظر زنگ املا می باشد و حتی خود پیش قدم برای گفتن املا بود. با توجه به اطلاعات بدست آمده به این نتیجه رسیدم که راه حل های به کار رفته موفق بوده چون تحولی بزرگ در امیر رضا ایجاد شد و مشکلی را که او از سال بدو ورود به مدرسه با آن روبرو بود تقریبا توانست برطرف شود. اعتماد به نفس او بالا رفت و اضطراب و ترس او از املا برطرف شد. بیشتر به انجام تکالیف محوله علاقمندی نشان داد و باعث شد شور یادگیری در دروس دیگر نیز در او افزایش یافت چرا که در درس های دیگر نمرات بهتری کسب کرد و دانش آموزان دیگر کلاس نیز که از نزدیک شاهد این پیشرفت بودند نیز بیشتر به انجام تکالیف و درس از خود واکنش و علاقه نشان دادند. بطور کلی جو کلاس تغییر کرد و روابط دوستی بین امیر رضا و دیگر دانش آموزان قوی تر شد و من نیز این راه حل ها را برای همکارانم توضیح دادم و از آنان خواستم اگر با مشکلی مثل این روبرو شدند می توانند از این راه حل ها یا مشابه ان استفاده کنند.

کنفرانس ملی مطالعات کاربردی در فرایندهای تعلیم و تربیت

National Conference on Applied Studies in Education Processes

منابع:

- صفارپور، عبدالرحمن، راهبردهای آموزش مهارت زبان فارسی، تهران، سازمان پژوهش و برنامه ریزی آموزش، انتشارات مدرسه، ۱۳۷۸.
- زندى، بهمن، روش تدریس زبان فارسی، ۱۳۷۹.
- مجله رشد و پیوند راهنمایی.